

SYNOPSIS VAN HET BELGISCHE ARBEIDSRECHT
COLLECTIEF ARBEIDSRECHT

Synopsis van
het Belgische arbeidsrecht

Collectief arbeidsrecht

Patrick HUMBLET

Wilfried RAUWS

Ria JANVIER

Johan PEETERS

Kim VAN DEN LANGENBERGH

Anne VAN REGENMORTEL

Alexander DE BECKER

Inger DE WILDE

Zevende editie

INTERSENTIA
Antwerpen – Gent – Cambridge

Eerste editie: 1999
Tweede editie: 2002
Derde editie: 2006
Vierde editie: 2009
Vijfde editie: 2012
Zesde editie: 2014
Zevende editie: 2020

Synopsis van het Belgische arbeidsrecht. Collectief arbeidsrecht
Patrick Humblet, Wilfried Rauws, Ria Janvier (eds.), Johan Peeters, Kim Van den
Langenbergh, Anne Van Regenmortel, Alexander De Becker en Inger De Wilde

© 2020 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-0828-1
D/2020/7849/112
NUR 825
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Textcetera, Den Haag
Omslagontwerp: Danny Juchtmans – www.dsignngraphics.be
Omslagbeeld: Robert Koehler, *Der Streik* – © Prisma Archivo – Alamy Stock
Photo

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen
mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd
gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke
voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs
noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen
voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

WOORD VOORAF

Begin jaren negentig van de vorige eeuw werd de syllabus van Marc Rigaux bewerkt tot een tweedelig handboek dat onder de titel *Algemene beginselen van het Belgisch arbeidsrecht* op de markt werd gebracht. In 1999 werd er voor een andere uitgever gekozen en werden de teksten samengevoegd tot één boekdeel onder de naam *Synopsis van het Belgische arbeidsrecht*.

Normaliter wordt het boek om de drie jaar geüpdatet. Nu hebben we zes jaar gewacht. Er was – onder andere door politieke impasses – weinig te melden. Voor deze zevende editie werd ervoor geopteerd om opnieuw te splitsen. We beginnen met het deel “collectief arbeidsrecht”, een materie die vrij stabiel is gebleven.

De interuniversitaire equipe werd herschikt. Nieuw bloed was nodig, want de oude garde verdwijnt langzaam maar zeker. Aan de vorm werd nauwelijks geraakt.

We speelden met het idee om de bibliografieën te schrappen. Vanuit het werkveld kregen we echter signalen dat dit soort van informatie wordt gewaardeerd. Google maakt sommige verwijzingen, bijvoorbeeld naar websites van organisaties en overheidsinstellingen, overbodig zodat hierin wel is gewied.

De auteurs hebben vooral de nadruk willen leggen op de facetten die in hun colleges uitgebreid aan bod komen, *i.e.* thema’s waarmee het gros van de studenten na hun afstuderen relatief vaak worden geconfronteerd. Dit is met andere woorden geen werk waarin de lezer *alles* kan terugvinden, maar een *basisdocumentatie* met bijna uitsluitend verwijzingen naar Belgische rechtsleer.

Namens het auteurscollectief,
Patrick HUMBLET
1 juni 2020

TEN GELEIDE

In het Napoleontische Burgerlijk Wetboek wordt uitgegaan van de gelijkheid van de contractpartijen. Hierdoor wordt de economisch zwakkere benadeeld. Het arbeidsrecht is een correctie hierop. Deze rechtstak zag het licht na de ongeregelde van 1886, toen de overheid besliste om de ergste uitwassen van het kapitalisme aan banden te leggen.

De ontwikkeling van het collectief arbeidsrecht begint met de legalisering van de vakbonden in 1921. Doordat de werkstaking uit het strafrecht werd gehaald, kregen de werknemersorganisaties ruimte om actie te voeren. De basis voor een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie waarin het overleg tussen vakbonden en werkgevers centraal staat, kreeg zijn beslag in het Sociaal Pact van 1944. Deze tekst wordt vooral geassocieerd met de sociale zekerheid. In deel IV komen evenwel ook “de beginselen en methodes van paritaire samenwerking” aan bod. Dit was de blauwdruk voor de naoorlogse sociale dialoog op nationaal, sectoraal en ondernemingsvlak. De CAO-wet van 1968 was het sluitstuk van dit overlegmodel. Al deze facetten komen hierna uitgebreid aan bod.

Om het heden te begrijpen, is het aangewezen om de historische en maatschappelijke achtergronden te kennen. De volgende boeken kunnen de geïnteresseerde lezer daarmee alvast een eind op weg helpen.

- BREPOELS, J., *Wat zoudt gij zonder 't werkvolk zijn*, Leuven, Van Halewyck, 2015, 655 p.
- CHLEPNER, B.S., *Cent ans d'histoire sociale en Belgique*, Brussel, ULB, 1956, 435 p.
- DEFERME, J., *Uit de ketens van de vrijheid. Het debat van de sociale politiek in België 1886-1914*, KADOC Studies nr. 32, Leuven, Universitaire Pers, 2007, 511 p.
- FRANÇOIS, L., *Théorie des relations collectives du travail en droit du travail belge*, Brussel, Bruylant, 1980, 388 p.
- HEIRBAUT, D., *Het sociaal, economisch en fiscaal recht in België. Een beknopte geschiedenis*, Gent, Academia Press, 2019, 177 p. (met bibliografische tips).
- LUYTEN, D. en VANTHEMSCHE, G., *Het Sociaal Pact van 1944. Oorsprong, betekenis en gevolgen*, Brussel, VUBPress, 1995, 368 p.

INHOUD

<i>Woord vooraf</i>	v
<i>Ten geleide</i>	vii
Deel I. De vakbondsvrijheid	1
Hoofdstuk 1. Historisch overzicht	1
Afdeling 1. Het coalitieverbod	1
Afdeling 2. Beperkte erkenning van de vakbondsvrijheid	2
§ 1. Artikel 310 van het Strafwetboek	2
§ 2. De wet op de beroepsverenigingen	2
Afdeling 3. Erkenning van de vakbondsvrijheid	2
§ 1. Nationale erkenning	2
§ 2. Erkenning op het internationale en het Europese vlak	3
Hoofdstuk 2. De rechtsbronnen van de vakbondsvrijheid	3
Afdeling 1. Nationaal	3
§ 1. Artikel 27 van de Grondwet	3
§ 2. De wet van 24 mei 1921 op de verenigingsvrijheid	3
A. Het doel van de wet	3
B. De bescherming van de positieve en negatieve vak- bondsvrijheid	4
§ 3. Andere bepalingen	6
Afdeling 2. Supranationaal	6
§ 1. Verdragsteksten	6
A. Internationale Arbeidsorganisatie	6
1. IAO-Verdrag nr. 87	6
2. IAO-Verdrag nr. 98	7
B. Verenigde Naties	7
C. Raad van Europa	8
D. Europese Unie	8
§ 2. Controle op de naleving van de verdragsbepalingen	9
Deel II. De sociale gesprekspartners: structuur en rechtspositie van hun organisaties	11
Hoofdstuk 1. Vakorganisaties van werknemers	12
Afdeling 1. Historische achtergrond	12

Afdeling 2. De structuur van de vakorganisaties	13
§ 1. Organisatievorm.....	13
§ 2. De structuur van de representatieve vakorganisaties van werknemers.....	15
A. ABVV.....	15
B. ACV	15
C. ACLVB.....	15
D. Gevolgen van de structuur voor de werking.....	16
E. De NCK.....	16
Afdeling 3. De rechtspositie van de vakorganisaties van werknemers	16
§ 1. Algemeen.....	16
§ 2. Functionele rechtspersoonlijkheid	17
Afdeling 4. Representatieve werknemersorganisaties	17
Afdeling 5. Aansprakelijkheid van de vakorganisaties van werknemers ..	19
§ 1. Penale verantwoordelijkheid en aquiliaanse aansprakelijkheid.	19
§ 2. Contractuele aansprakelijkheid van de vakorganisaties in het raam van de CAO-wet	19
Afdeling 5. Lidmaatschap van de vakorganisaties	20
Afdeling 6. Supranationale werknemersorganisaties.....	20
Hoofdstuk 2. Vakorganisaties van werkgevers	21
Afdeling 1. Notie	21
Afdeling 2. Supranationale werkgeversorganisaties.....	22
Deel III. Vreedzame collectieve arbeidsverhoudingen: het collectief overleg.....	23
Hoofdstuk 1. Het collectief overleg: algemeen.....	23
Hoofdstuk 2. Het gestructureerd tweeledig overleg.....	26
Afdeling 1. De organen van het gestructureerd tweeledig overleg: de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.....	26
§ 1. Structuur	26
§ 2. De Europese dimensie	26
§ 3. Nationaal niveau	27
A. De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB).....	27
1. Begripsomschrijving en situering	27
2. Samenstelling.....	28
3. Bevoegdheden	28
B. De Nationale Arbeidsraad (NAR)	28
1. Begripsomschrijving en situering	28
2. Samenstelling.....	29
3. Bevoegdheden	31
a. Adviseren	31

b.	Het sluiten van collectieve arbeidsovereen-	
komsten		31
c.	Verzoening	32
d.	Beheersbevoegdheid	32
4.	Werking	32
C.	De Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het	
Werk		33
1.	Begripsomschrijving en situering	33
2.	Samenstelling	33
3.	Bevoegdheid	34
§ 4.	Regionaal niveau	34
A.	Vlaanderen	34
1.	De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	
(SERV)		34
a.	Situering	34
b.	Samenstelling	34
c.	Bevoegdheden	34
2.	Het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité	
(VESOC)		35
a.	Begripsomschrijving en situering	35
b.	Samenstelling	35
c.	Bevoegdheden	35
B.	Wallonië	35
Conseil économique, social et environnemental de		
Wallonie		35
C.	Brussel	36
Economische en Sociale Raad voor het Brussels		
Hoofdstedelijk Gewest		36
§ 5.	Het sectorale niveau: paritaire (sub)comités	36
A.	Begripsomschrijving en situering	36
B.	Samenstelling	37
C.	Oprichting	38
1.	Paritaire comités	38
2.	Paritaire subcomités	39
D.	Bevoegdheid	39
E.	Het ressort van het PC	40
1.	Algemeen	40
2.	Vaststelling van het bevoegde paritair comité	41
3.	Outsourcing, PC-shoppen, filialisering en	
netwerkondernemingen		42
F.	Werking	43
§ 6.	Het ondernemingsniveau	44
A.	Ondernemingsraad	44

1.	Begripsomschrijving en situering	44
2.	Samenstelling.....	44
3.	Oprichting	46
a.	Waar en wanneer?.....	46
b.	De organisatie van de sociale verkiezingen	47
1)	Voordracht	48
2)	Kiesvoorwaarden	48
3)	Voorwaarden van verkiesbaarheid.....	49
4)	Onverenigbaarheden	49
5)	Aantal mandaten.....	49
4.	De bevoegdheden van de ondernemingsraad.....	50
a.	Het recht op informatie.....	50
1)	Informatie op economisch en financieel vlak	50
2)	Informatie op sociaal vlak	51
3)	De sociale balans.....	52
4)	De bedrijfsrevisor	52
b.	De adviserende of raadgevende bevoegdheid	53
c.	De beslissingsbevoegdheid.....	54
d.	Het beheer van de maatschappelijke werken.....	54
5.	Werking van de ondernemingsraad.....	55
6.	Toezicht- en strafbepalingen	56
B.	Het Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk (CPBW)	58
1.	Situering	58
2.	Samenstelling.....	58
3.	Oprichting	59
4.	Opdrachten.....	60
5.	Werking.....	60
a.	Vergaderingen	60
b.	Voorzitterschap – secretariaat.....	60
6.	Toezicht en strafbepalingen.....	60
7.	Veiligheidsbeleid zonder CPBW.....	61
8.	Economische en sociale bevoegdheden	61
	Addendum: IDPBW en EDPBW.....	62
C.	Ontslagbescherming van de afgevaardigden en van de niet verkozen kandidaten	64
1.	Algemene regel: ontslagverbod	64
2.	Beschermde periode.....	65
3.	Ontslag om economische of technische reden	66
4.	Ontslag om een dringende reden	67
a.	De procedure	67

b.	De beëindiging van de arbeidsovereenkomst	69
1)	Door de werknemer	69
2)	Door de werkgever	69
c.	Financiële gevolgen van de schorsing	70
D.	De vakbondsafvaardiging (VA)	72
1.	Begripsomschrijving en situering	72
2.	Raamovereenkomst	73
a.	Concrete verplichtingen	73
b.	Algemene beginselen	73
3.	Oprichting	74
a.	Wie kan kandidaten voordragen?	74
b.	Welke werknemers worden door de vakbondsafvaardiging vertegenwoordigd?	74
c.	Bevoegdheden van de VA	75
d.	De werking van de VA	76
1)	Recht op audiëntie	76
2)	Recht op het verstrekken van informatie	76
3)	Recht op bijstand	76
e.	De bescherming van de leden van de vakbondsafvaardiging	76
1)	Wie is beschermd?	77
2)	In welke mate is men beschermd?	77
3)	Hoe verloopt de ontslagprocedure?	77
4)	Gunstigere regelingen	78
5)	Vakbondsafgevaardigde belast met de uitoefening van de opdrachten van het CPBW	79
f.	De vakbondsafvaardiging: een omstreden orgaan	79
§ 7.	Het supranationale niveau: de Europese ondernemingsraad	80
A.	Toepassingsgebied	81
B.	Vaststelling van het aantal werknemers	81
C.	Bestaande overeenkomsten	82
D.	Wie is verantwoordelijk?	82
E.	Wie neemt het initiatief?	83
F.	Het instellen van de bijzondere onderhandelingsgroep (BOG)	83
1.	Bevoegdheid	83
2.	Samenstelling van de BOG	84
3.	Aanwijzing van de in België tewerkgestelde leden-werknemers	84
G.	De vergaderingen van de BOG met het hoofdbestuur	84

H.	De overeenkomst	85
1.	Minimumbepalingen.....	85
2.	Geen EOR, wel een informatie- en raadplegings- procedure	85
I.	Subsidiaire bepalingen	86
§ 8.	De rol van de werknemers in de Europese vennootschap	87
A.	Begrip.....	87
B.	Rol van de werknemers	88
§ 9.	De rol van de werknemers in de Europese coöperatieve ven- nootschap (SCE)	91
A.	Begrip.....	91
B.	De rol van de werknemers	92
Afdeling 2. Het normerende instrument: de collectieve arbeids- overeenkomst		92
§ 1.	Voorgeschiedenis van de CAO-wet	92
§ 2.	Notie en inhoud.....	94
§ 3.	Juridische aard van de collectieve arbeidsovereenkomst	96
§ 4.	Toepassingsgebied van de CAO-wet.....	97
§ 5.	Wie kan een CAO sluiten?	99
§ 6.	Soorten collectieve arbeidsovereenkomsten	100
§ 7.	De hiërarchie tussen diverse soorten collectieve arbeids- overeenkomsten.....	100
§ 8.	Geldigheids- en vormvereisten van de CAO	101
A.	Geschrift	101
B.	Taalgebruik.....	102
C.	Verplichte vermeldingen.....	102
D.	Neerlegging	103
E.	Bekendmaking.....	103
F.	Specifieke vereisten voor overeenkomsten gesloten binnen een paritair orgaan.....	104
§ 9.	Binding.....	104
A.	Niet algemeen bindend verklaarde CAO	104
1.	Welke personen zijn gebonden?	104
2.	Binding van de normatieve en de obligatoire bepalingen.....	106
B.	Algemeen bindend verklaarde CAO	106
C.	Overzicht van de binding van de CAO.....	108
§ 10.	Interpretatie van de CAO	109
§ 11.	De ondernemings-CAO.....	110
A.	Omstandigheden waarin een ondernemings-CAO tot stand komt	110
B.	Personen bevoegd om op ondernemingsniveau een CAO te sluiten	110

1. De werkgever	110
2. Namens de werknemers	110
C. Onderhandelaars.....	111
D. Kan een werkgever met slechts één representatieve vakorganisatie geldig onderhandelen?	111
§ 12. Toezicht en strafbepalingen	111
Deel IV. De fondsen voor bestaanszekerheid	113
Deel V. Collectieve arbeidsconflicten	115
Hoofdstuk 1. Collectieve arbeidsconflicten: notie en soorten	115
Hoofdstuk 2. Werkstaking, lock-out en bedrijfsbezetting	116
Afdeling 1. De werkstaking.....	116
§ 1. Notie en typologie.....	116
§ 2. Rechtspositie.....	117
§ 3. Gevolgen van de staking op de arbeidsovereenkomst van de staker.....	119
A. Schorsing van de arbeidsovereenkomst	119
B. Schorsing van de opzegtermijn.....	120
C. Loonverlies	120
§ 4. Gevolgen van de werkstaking op de arbeidsovereenkomst van de werkwillige.....	120
Afdeling 2. Uitsluiting of lock-out.....	123
§ 1. Notie en typologie.....	123
§ 2. Rechtspositie.....	124
Afdeling 3. Bedrijfsbezetting	124
§ 1. Notie en typologie.....	124
§ 2. Rechtmatigheid van het aangewende actiemiddel	125
Hoofdstuk 3. Het oplossen van collectieve arbeidsconflicten door bemiddeling en verzoening.....	126
Afdeling 1. Bemiddeling en verzoening: notie.....	126
Afdeling 2. Verzoeningsprocedures	126
Afdeling 3. Verzoenende instanties.....	127
§ 1. Verzoeningsplicht of verzoeningsvrijheid	127
§ 2. Verzoening van het collegiale type: de organen met verzoene- nende bevoegdheid	127
§ 3. Sociale bemiddelaars	128
Hoofdstuk 4. Het reguleren van collectieve conflicten	130
Afdeling 1. De wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vreedstijd	130
Afdeling 2. Toepassingsgebied van de wet	130
Afdeling 3. Notie prestatie van algemeen belang	131

Afdeling 4. Mechanisme van de wetgeving	131
§ 1. Bepaling van de vitale behoeften en de prestaties van algemeen belang	131
A. Het PC bepaalt zelf de vitale behoeften en de prestaties .	131
B. Het PC bepaalt de vitale behoeften en de prestaties op verzoek van de minister	132
C. Bepaling van de vitale behoeften en de prestaties door de minister van Werk.	132
§ 2. Uitvoering van de genomen beslissingen	132
Afdeling 5. De rechtspositie van de werknemer die de vitale behoeften verzekert.	133
Afdeling 6. Kan de overheid worden aangesproken?	133
Afdeling 7. Ontslagverbod voor werknemers belast met de uitvoering van de prestaties	133
Hoofdstuk 5. Beslechting van collectieve arbeidsconflicten door de rechter .	134
Afdeling 1. Situering	134
Afdeling 2. Procedure.	135
Hoofdstuk 6. Het stakingsrecht ingeperkt?	138
Naschrift: het nieuwe normaal?	141
Afdeling 1. De spoorwegen	141
Afdeling 2. De gevangnissen.	142
 <i>Over de auteurs</i>	 143

SYNOPSIS VAN HET BELGISCHE ARBEIDSRECHT
INDIVIDUEEL ARBEIDSRECHT

Synopsis van
het Belgische arbeidsrecht

Individueel arbeidsrecht

W. RAUWS

R. JANVIER

J. PEETERS

K. VAN DEN LANGENBERGH

A. VAN REGENMORTEL

INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Eerste editie: 1999
Tweede editie: 2002
Derde editie: 2006
Vierde editie: 2009
Vijfde editie: 2012
Zesde editie: 2014
Zevende editie: 2020

Synopsis van het Belgische arbeidsrecht. Individueel arbeidsrecht
Wilfried Rauws (ed.), Ria Janvier, Johan Peeters, Kim Van den Langenbergh en
Anne Van Regenmortel

© 2020 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1273-8

D/2020/7849/144

NUR 825

Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV

Lay-out: Textcetera, Den Haag

Omslagontwerp: Danny Juchtmans – www.dsigngraphics.be

Omslagbeeld: Christopher Richard Wynne Nevinson (1889-1946), from Britain's
Efforts and Ideals, Acetylene Welding - Photo © Tate

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen
mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd
gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke
voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs
noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen
voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

WOORD VOORAF

In 1993 werd de syllabus van Marc Rigaux bewerkt tot een tweedelig handboek dat onder de titel *Algemene beginselen van het Belgisch arbeidsrecht* op de markt werd gebracht. In 1999 werd gekozen voor een andere uitgever, werden de teksten verenigd in één boekdeel en werd geopteerd voor een nieuwe titel: *Synopsis van het Belgische Arbeidsrecht*. Net zoals de vorige edities is deze zesde editie het resultaat van een samenwerking tussen de oud-leden van de vakgroep Sociaal Recht van de Universitaire Instelling Antwerpen (UIA), die uitgezwermd zijn over de Vlaamse universiteiten. De aflossing van de wacht wordt gegarandeerd door een aantal jonge(re) collega's die hun medewerking verleenden aan het project. Patrick Humblet zorgde jarenlang voor de coördinatie. Wilfried Rauws neemt nu de fakkel over voor het deel inzake het individuele arbeidsrecht. Zonder de cruciale medewerking van de collegae Van den Langenbergh en Van Regenmortel had de huidige editie niet kunnen verschijnen.

Een nieuwe zevende versie betekent vaak dat een werk lijviger wordt maar de auteurs pogen de lijvigheid binnen de perken te houden. De toenemende complexiteit van het arbeidsrecht noopte tot een uitbreiding van de verwijzingen in de voetnoten. Om dit te vermijden, werden net zoals in de vorige edities een aantal ingrepen uitgevoerd: de bibliografieën werden beperkt gehouden, minder belangrijke passages werden in een klein lettertype gezet of geschrapt. Dat is ook nu het geval. De auteurs hebben vooral de nadruk willen leggen op de aspecten die in hun colleges uitgebreid worden behandeld, *i.e.* thema's waarmee het gros van de studenten na hun afstuderen vrij vaak worden geconfronteerd. Dit is m.a.w. geen werk waarin men *alles* kan terugvinden. Het boek is een *basisdocumentatie* en het uitgangspunt voor verder studiewerk.

Een handboek arbeidsrecht is meestal reeds verouderd op het moment dat het van de persen rolt. Ook nu weer zullen we de behandelde materie trachten te actualiseren. De lezer kan na elk academiejaar de desbetreffende teksten consulteren via www.intersentia.be. Wij staan uiteraard ook open voor suggesties, opmerkingen of aanmerkingen (e-post: wilfried.rauws@vub.be).

Normaliter wordt het boek om de drie jaar geüpdatet. Van deze regel werd nu te lang afgeweken. Een grondiger revisie was noodzakelijk.

Wilfried RAUWS (ed.)
20 augustus 2020

INHOUD

<i>Woord vooraf</i>	v
Deel I. Inleiding	1
Hoofdstuk I. Arbeid en recht	1
Afdeling 1. Algemeen	1
Afdeling 2. Beknopt historisch overzicht	1
Hoofdstuk II. Arbeidsrecht: toepassingsgebied.....	3
Afdeling 1. Toepassingsgebied <i>ratione personae</i>	3
Afdeling 2. Toepassingsgebied <i>ratione materiae</i>	4
Afdeling 3. Toepassingsgebied <i>ratione loci</i>	4
Afdeling 4. Het toepasselijke arbeidsrecht bij internationale arbeidsovereenkomsten	4
Hoofdstuk III. Eigenheid van de rechtstak	6
Hoofdstuk IV. Arbeidsrecht: publiekrecht of privaatrecht?	7
Hoofdstuk V. De bronnen van het arbeidsrecht	8
Afdeling 1. Overzicht van de rechtsbronnen	8
§ 1. Internationale rechtsbronnen.....	8
§ 2. Nationale rechtsbronnen.....	12
A. De Grondwet	12
B. De wet	12
C. Rechtspraak	13
D. Rechtsleer	13
E. Andere rechtsbronnen.....	13
§ 3. Eigen rechtsvorming.....	13
A. Conventioneel recht.....	13
B. Eigen rechtsvorming van reglementaire aard.....	13
Afdeling 2. Hiërarchie van de rechtsbronnen	14
Deel II. Sociaal handhavingsrecht	17
Hoofdstuk I. De arbeidsgerechten.....	17
Afdeling 1. Historiek.....	17
Afdeling 2. De bevoegdheid	18
Afdeling 3. De inrichting.....	19
§ 1. De zetel.....	19

§ 2. Het Openbaar Ministerie	19
Afdeling 4. Procesbevoegdheid	20
Afdeling 5. Wisselwerking met andere rechtscolleges	20
Afdeling 6. Internationale rechtsmacht of bevoegdheid	21
Hoofdstuk II. Inspectiediensten	23
Hoofdstuk III. Sociaal strafrecht	24
Hoofdstuk IV. Administratieve geldboeten	25
Deel III. Recht i.v.m. de arbeidsmarkt	27
Hoofdstuk I. Arbeidsmarkt, sociale concurrentie en recht	27
Hoofdstuk II. Organisatie van de arbeidsmarkt	28
Afdeling 1. De beperking van de toegang tot de nationale arbeidsmarkt: de contingentering op nationaal niveau	28
§ 1. EER-onderdanen	28
§ 2. Niet-EER onderdanen	29
§ 3. Bestrijding illegale tewerkstelling van buitenlandse werknemers	31
§ 4. Blue Card	31
Afdeling 2. De beperking van de toegang tot bepaalde segmenten van de nationale arbeidsmarkt: het havenbedrijf	32
Hoofdstuk III. De arbeidsbemiddeling	33
Afdeling 1. Arbeidsbemiddeling, arbeidsvoorziening en plaatsing	33
Afdeling 2. De organisatie van de arbeidsbemiddeling	34
Hoofdstuk IV. Recht i.v.m. werkgelegenheid	34
Afdeling 1. Algemene werkgelegenheidsbevorderende maatregelen	34
§ 1. Het drukken van loon- en arbeidskosten	35
A. Loonvorming: van vrije naar geleide onderhandelingen ..	35
B. Procedure om de loonnorm vast te leggen	36
C. Bijsturingsmechanismen	37
§ 2. Een versoepeling van de arbeidsvoorwaarden	38
§ 3. De herverdeling van de beschikbare arbeid(stijd)	38
§ 4. Verhoging van de inzetbaarheid van de werknemers (<i>employability</i>)	39
Afdeling 2. Werkgelegenheidsbevorderende maatregelen ten voordele van bepaalde risicogroepen	39
Deel IV. Individueel arbeidsrecht	41
Hoofdstuk I. De arbeidsovereenkomst	41
Afdeling 1. Begrip	41
Afdeling 2. Band van ondergeschiktheid	43
§ 1. Inhoud en belang	43

§ 2. Evolutie.....	44
§ 3. Bewijs.....	45
§ 4. Beoordelingselementen.....	45
§ 5. Andere soortgelijke overeenkomsten.....	46
§ 6. Schijnzelfstandigen.....	46
A. Begrip.....	46
B. De Arbeidsrelatiewet.....	47
1. Principes.....	47
2. De Administratieve commissie ter regeling van de arbeidsrelatie.....	49
3. Weerlegbaar vermoeden van een arbeidsovereenkomst.....	50
4. Gunstregeling in geval van herkwalificatie.....	52
Afdeling 3. Bewijs van de individuele arbeidsovereenkomst.....	54
Hoofdstuk II. Het sluiten van de overeenkomst.....	57
Afdeling 1. Aanwervingsvrijheid en aanwervingsrecht.....	57
§ 1. Verplichting tot aanwerving van bepaalde arbeidskrachten....	57
§ 2. Discriminatieverbod.....	58
A. Begrip en lange evolutie van meer dan dertig jaar discriminatiewetgeving.....	58
B. De nieuwe Antidiscriminatiewetgeving: verboden onderscheidingscriteria en rechtvaardiging van het onderscheid.....	60
C. Het bewijs.....	63
D. Discriminatie en rechtsbescherming.....	64
E. Voortdurend in beweging.....	65
F. De discriminatiewetgeving leidt tot veel rechtspraak. Een losse greep.....	67
1. Handicap.....	67
2. Huidige en toekomstige gezondheidstoestand.....	68
3. Leeftijd.....	69
4. Geloof of levensbeschouwing.....	69
5. Geslacht.....	70
§ 3. Selectiecriteria.....	71
A. Algemene criteria.....	71
B. Criteria voor het opnieuw in dienst nemen.....	71
§ 4. Verplichtingen van de werkgever t.a.v. de sollicitant.....	72
A. Basis.....	72
B. Plichten.....	72
C. Gedragsregels.....	72
D. De gedragscode.....	73
1. Wervingskanalen, wervings- en selectieprocedures..	74
2. Eisen.....	74

3.	De beoordeling	74
4.	Aantekeningen.....	75
5.	Klachten van de sollicitant.....	75
6.	Feedback	75
§ 5.	Het aanwervingsonderzoek	75
A.	De voorafgaande gezondheidsbeoordeling	75
B.	Uitbreiding tot andere werknemers.....	76
C.	Medische tests	76
§ 6.	De aanwervingsmelding	77
Afdeling 2. Algemene beginselen van het contractenrecht in het raam		
van de arbeidsovereenkomst.....		
§ 1.	Wilsautonomie van de partijen	77
§ 2.	Consensualisme.....	78
§ 3.	Contract is wet.....	78
§ 4.	Uitvoering van de overeenkomst te goeder trouw	78
Afdeling 3. Geldigheidsvereisten.....		
§ 1.	Bekwaamheid	79
A.	Minderjarigen	79
B.	Meerderjarige beschermde personen.....	79
C.	Gehuwde personen.....	79
§ 2.	Geldige toestemming	80
A.	Dwaling	80
B.	Geweld.....	80
C.	Bedrog	80
D.	Benadeling	81
§ 3.	Geoorloofd voorwerp en oorzaak.....	82
Afdeling 4. Vormvereisten.....		
§ 1.	Filosofie	82
§ 2.	Principes	83
§ 3.	Elektronische handtekening / elektronische documenten.....	84
Afdeling 5. Soorten arbeidsovereenkomsten		
§ 1.	Duur waarvoor de arbeidsovereenkomst werd aangegaan	85
A.	Algemeen	85
B.	Opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd	86
§ 2.	Precisering van het te verrichten werk.....	88
§ 3.	Aard van het werk of hoedanigheid van de persoon die de arbeid presteert	88
§ 4.	De vervangingsovereenkomst	91
A.	Principe	91
B.	Vormvereisten	91
C.	Arbeidsovereenkomst voor bepaalde of onbepaalde tijd..	91
D.	Beëindiging.....	92

1.	Vervangingsovereenkomst voor bepaalde tijd	92
2.	Vervangingsovereenkomst voor onbepaalde tijd	92
a.	Algemeen	92
b.	Vóór het einde van de vervanging	93
c.	Bij terugkeer van de vervangen werknemer.	93
§ 5.	Deeltijdse arbeid	93
A.	Wat is deeltijdse arbeid?	94
B.	Vormvereisten	94
C.	Bescherming van de deeltijdse werknemer	94
1.	De eenderderegul	95
2.	De drie-urenregel	95
3.	De bekendmaking van de werkroosters	95
4.	De werkgever moet bepaalde documenten bijhouden	96
5.	Een te grote flexibiliteit is financieel niet aantrekkelijk voor de werkgever	97
6.	Deeltijdse arbeid als uitzondering	97
7.	Discriminatieverbod	97
8.	Varia	97
§ 6.	Flexijobs	98
Afdeling 6.	De inhoud van de overeenkomst	99
§ 1.	Verboden bedingen	99
A.	Bepaalde ontbindende bedingen	99
B.	Het wijzigingsbeding	100
§ 2.	In de Arbeidsovereenkomstenwet geregelde bedingen	100
A.	Het proefbeding	100
B.	De borgtocht	101
C.	Het scheidsrechterlijk beding	101
D.	Het concurrentiebeding	101
E.	Het delcrederebeding	101
F.	Het scholingsbeding	101
§ 3.	Niet door de wetgever geregelde bedingen	101
Hoofdstuk III.	Tewerkstelling	102
Afdeling 1.	Rechten en plichten	102
§ 1.	Plichten van de werkgever	102
A.	Algemeen	102
B.	Verplichtingen i.v.m. het vertrek naar het buitenland	103
C.	Het betalen van loon	104
1.	Het loonbegrip in de Loonbeschermingswet	104
2.	Bescherming op verschillende niveaus	105
3.	Bedrag van het loon	108
D.	Het respecteren van de arbeidsduurgrenzen	109
1.	Overzicht	109
2.	Toepassingsgebied	111

3.	Begrip ‘arbeidstijd’	111
4.	De arbeidsduurgrenzen	112
5.	Overwerk	113
6.	Handhaving	113
E.	Taalgebruik	114
1.	De individuele arbeidsovereenkomst	116
2.	Sociale betrekkingen	117
3.	Sollicitatie	117
F.	Het overhandigen van een arbeidsreglement	118
1.	Inhoud	118
2.	Binding	118
3.	Opstellen/wijzigen	118
4.	Ontslagbescherming	119
5.	Sancties	119
§ 2.	Plichten van de werknemer	120
Afdeling 2.	Aansprakelijkheid	122
§ 1.	Vooraf	122
§ 2.	De (buiten)contractuele aansprakelijkheid van de werknemer ten aanzien van de werkgever	123
A.	De contractuele aansprakelijkheid	123
B.	Samenloop van contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid	125
C.	Aansprakelijkheid voor gebrek aan werk	125
§ 3.	De buitencontractuele aansprakelijkheid ten aanzien van derden	125
Afdeling 3.	Schorsing	127
§ 1.	Algemeen	127
A.	Definitie	127
B.	Soorten	128
1.	Oorsprong	128
2.	Gewaarborgd loon	128
C.	Situering	129
§ 2.	Overmacht	130
§ 3.	Schorsing met recht op gewaarborgd dagloon	130
A.	Vertraging en afwezigheden	130
B.	Onderbroken arbeidsdag	131
C.	Uitoefenen van de stemplicht	131
Afdeling 4.	Jaarlijkse vakantie	131
A.	Inleiding	131
B.	De duur van de jaarlijkse vakantie	132
1.	Algemene regeling	132
2.	Jeugdvakantie	132
3.	Seniorvakantie	133

C.	Aanvullende vakantie	133
D.	Het vakantiegeld	134
E.	Tijdstip van de vakantie	135
F.	Vakantie en ziekte	136
G.	Het schenken van verlofdagen	136
H.	Loopbaansparen	136
§ 5.	Klein verlet of kort verzuim	137
A.	Reden en duur van de afwezigheid	138
1.	Huwelijk van de werknemer	138
2.	Huwelijk van bepaalde familieleden van de werknemer of van zijn/haar echtgeno(o)t(e)	138
3.	Priesterwijding of intrede in het klooster van bepaalde familieleden van de werknemer	138
4.	Geboorte van een kind van de werknemer	139
5.	Overlijden van bepaalde familieleden van de werknemer of van zijn/haar echtgeno(o)t(e)	140
6.	Plechtige communie van een kind van de werknemer of van zijn/haar echtgeno(o)t(e)	140
7.	Deelname aan het feest van de vrijzinnige jeugd door een kind van de werknemer of van zijn/haar echtgeno(o)t(e)	141
8.	Verplichtingen in het raam van de militie	141
9.	Deelneming aan een jury, oproeping als getuige voor de rechtbank of persoonlijke verschijning op aanmaning van de arbeidsrechtbank	141
10.	Uitoefenen van bepaalde ambten in het raam van de verkiezingen	142
B.	Deeltijdse arbeid	142
C.	Regels en voorwaarden	142
§ 6.	Feestdagen	143
A.	Wettelijke feestdagen	143
B.	Vervangingsdagen	143
C.	Inhaalrustdagen	143
D.	Loonwaarborg	143
§ 7.	Ziekte en ongeval van gemeen recht	144
A.	Situering	144
B.	Notie “arbeidsongeschiktheid”	145
C.	Loonwaarborg	145
1.	Werklieden	145
a.	Anciënniteitsvoorwaarde	145
b.	Omvang	145
2.	Bedienden	146
a.	Bedienden aangeworven voor korte duur	146

	b. Andere bedienden.....	147
3.	Terugval.....	147
	a. Begrip.....	147
	b. Regel.....	147
	c. Uitzonderingen.....	148
4.	Uitsluitingsgronden.....	149
5.	Verhaal.....	149
D.	Verplichtingen van de werknemer.....	149
	1. Kennisgeving aan de werkgever.....	149
	a. Principe.....	149
	b. Wijze.....	149
	c. Sanctie.....	150
	2. Bewijs van de ziekte of het ongeval.....	150
	a. Principe.....	150
	b. Termijn.....	150
	c. Wijze.....	151
	d. Bestemming.....	151
	e. Sanctie.....	151
	3. Verlenging van de arbeidsongeschiktheid.....	151
E.	Controle van de arbeidsongeschiktheid.....	152
	1. Algemeen.....	152
	2. Keuze van de controlearts.....	153
	a. Hoedanigheid.....	153
	b. Vrije keuze.....	153
	3. Kosten van de controle.....	154
	4. Plaats van de controle.....	155
	a. Eerste situatie: de werknemer mag de woning niet verlaten.....	155
	b. Tweede situatie: de werknemer mag de woning verlaten.....	156
	5. Tijdstip van de controle.....	157
	6. Inhoud van de controle.....	157
	a. Beoordeling van de arbeidsongeschiktheid.....	157
	b. Medisch beroepsgeheim.....	157
	c. Toegelaten informatie.....	158
	7. Weigering van de controle door de werknemer.....	159
	a. Principe.....	159
	b. Andere toepassingen.....	159
	8. Weerslag op het recht op gewaarborgd loon.....	160
F.	Conflict met de behandelende arts.....	161
	1. Gelijkwaardigheid van tegenstrijdige attesten.....	161
	2. Initiatief om het geschil op te lossen.....	161
	3. Scheidsrechterlijke procedure.....	161

a.	Algemeen	161
b.	Aanstelling van een arts-scheidsrechter	162
c.	Bijzondere voorwaarden voor de arts-scheidsrechter	162
d.	Beroepsgeheim	163
e.	Onderzoek en beslissing door de arts-scheidsrechter	163
f.	Kosten	163
g.	Interactie met het gewaarborgd loon	164
h.	Afwijkende scheidsrechterlijke procedure	164
4.	Gerechtigde expertise	164
5.	Controle	164
§ 8.	Arbeidsongeval en beroepsziekte	165
A.	Notie “arbeidsongeschiktheid”	165
B.	Loonwaarborg	165
1.	Arbeiders en bedienden met een contract voor korte duur	165
2.	Bedienden met een contract voor lange duur	166
3.	Verhaal	166
C.	Formaliteiten	166
D.	Controle	166
§ 9.	Zwangerschap, bevalling en borstvoeding	166
A.	Verlof voor zwangerschapsonderzoek	167
1.	Loonwaarborg	167
2.	Voorwaarden en formaliteiten	167
B.	Moederschapsverlof	168
1.	Prenatale rust of zwangerschapsverlof	168
2.	Postnatale rust of bevallingsverlof	168
3.	Verlenging	169
4.	Spreiding	170
5.	Vaderschapsverlof	170
C.	Verbod of vrijstelling van tewerkstelling in bepaalde omstandigheden	171
1.	Algemeen	171
2.	Risico-evaluatie	171
3.	Verbod van blootstelling aan bepaalde risico's	171
4.	Geen verplichting tot het verrichten van nachtarbeid	172
5.	Verbod van overwerk	172
6.	Aanpassing van de arbeid	173
a.	In geval van verbod van blootstelling aan bepaalde risico's	173
b.	Bij opheffing van de plicht tot nachtarbeid	173
c.	Middelenverbintenis	173

d.	Vervangingsinkomen.....	174
e.	Schorsing.....	174
f.	Herplaatsing.....	174
6.	Tussenkomst van de preventieadviseur-arbeidsarts .	174
D.	Moederschapsuitkering.....	175
1.	Formaliteiten	175
2.	Bedrag	175
a.	Zwangerschaps- en bevallingsverlof	175
b.	Andere tijdvakken van moederschapsbescherming	176
3.	Uitkering tijdens het vaderschapsverlof.....	176
E.	Ontslagbescherming	177
1.	Principe.....	177
2.	Periode.....	177
3.	Sanctie	178
F.	Recht op borstvoedingspauzes	178
1.	Een “recht” op betaalde borstvoedingspauzes	178
2.	Duur van de pauzes	178
4.	Wanneer?	179
5.	Waar?	179
6.	Formaliteiten	179
a.	Meldingsplicht.....	179
b.	Bewijs	179
7.	Tijdspanne	179
8.	Ontslagbescherming	180
§ 10.	Adoptieverlof	180
§ 11.	Verlof voor pleegouders	181
§ 12.	Voorlopige hechtenis van de werknemer	182
§ 13.	Zetelen als rechter of raadsheer in sociale zaken	182
§ 14.	Betaald educatief verlof	183
A.	Gewestelijke bevoegdheid.....	183
B.	De federale regeling	183
1.	De planning van het opleidingsverlof/educatief verlof.....	183
2.	De ontslagbescherming.....	184
C.	Het Vlaamse opleidingsverlof	184
1.	Personele toepassingsgebied	185
2.	Welke opleidingen?.....	185
3.	Rechten van de werknemer	185
4.	Terugbetaling aan de werkgever.....	185
5.	Controle nauwgezetheid en sancties	185
D.	Het betaald educatief verlof in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest.....	186

§ 15. Sociale promotie	186
§ 16. Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven.	186
A. Wettelijke basis en begrip	186
B. Recht op tijdskrediet en/of loopbaanvermindering: algemene regels	188
C. De diverse vormen van tijdskrediet: bijzondere regels ...	189
1. Zorgen voor zijn kind(eren) jonger dan 8 jaar	189
2. Zorgen voor het gehandicapte kind dat jonger is dan 21 jaar.....	189
3. Zorgen voor een zwaar ziek gezins- of familielid. ...	189
4. Bijstand of zorg verlenen aan uw zwaar ziek minderjarig kind of aan een zwaar ziek minderjarig kind dat deel uitmaakt van het gezin van de werknemer.....	190
5. Palliatieve zorgen	190
6. Een erkende opleiding volgen	190
D. Recht van oudere werknemers op een landingsbaan	191
E. Onderbrekingsuitkering.....	191
§ 17. Thematische verloven.....	192
A. Ouderschapsverlof	192
1. Leeftijd van het kind	192
2. Anciënniteitsvoorwaarde	193
3. Flexibele opneming	193
4. Corona-ouderschapsverlof.....	193
5. De ontslagbescherming.....	193
B. Verlof voor medische bijstand.....	194
C. Palliatief verlof.....	194
D. Mantelzorgverlof	194
§ 18. Politiek verlof	195
A. Toepassingsgebied	195
B. Duur.....	195
C. Loonwaarborg	196
D. Ontslagbescherming	196
1. Principe.....	196
2. Periode.....	196
3. Sanctie	197
§ 19. Verlof om dwingende reden	197
A. Begrip.....	197
B. Deeltijdse arbeid	198
C. Regels en voorwaarden	198
§ 20. Slecht weer.....	198
A. Voorwaarden	198
B. Loonwaarborg	199

C.	Kennisgeving	199
D.	Opzegging.....	199
§ 21.	Technische storing	199
A.	Voorwaarden	199
B.	Loonwaarborg.....	200
C.	Kennisgeving	200
§ 22.	Economische redenen	201
A.	Procedure	201
B.	Loonwaarborg.....	202
C.	Opzegging.....	202
D.	Arbeidsverbod.....	202
E.	Werkloos wegens economische redenen: onderaanneming.....	202
§ 23.	Economische werkloosheid voor bedienden	203
Hoofdstuk IV.	Ontslag	204
Afdeling 1.	Begrip en terminologie.....	204
Afdeling 2.	Beëindiging van de arbeidsovereenkomst.....	206
§ 1.	Civielrechtelijke beëindigingswijzen	206
A.	Algemeen	207
B.	Ontbinding van de arbeidsovereenkomst	207
1.	Vormen	207
2.	Ontbindende tijdsbepaling.....	208
3.	Gerechtelijke ontbinding wegens wanprestatie.....	208
4.	Uitdrukkelijk ontbindend beding	209
a.	Gewoon uitdrukkelijk ontbindend beding	209
b.	Uitdrukkelijk ontbindend beding van rechtswegen.....	209
5.	De ontbindende voorwaarde	210
C.	Beëindiging van de arbeidsovereenkomst door onderlinge toestemming.....	211
D.	Overmacht	212
1.	Principe	212
2.	Arbeidsongeschiktheid	212
E.	Nietigheid van de arbeidsovereenkomst.....	214
§ 2.	Einde van de overeenkomst door het verstrijken van de termijn of de voltooiing van het bedongen werk.....	215
§ 3.	Overlijden van een van de partijen.....	216
§ 4.	Beëindiging door opzegging.....	217
A.	Begrippen	217
B.	De opzegging.....	218
1.	Vormvereisten	218
a.	Geschrift	218
b.	Regels en voorwaarden	218

c.	Betekening van hand tot hand.....	219
d.	Ter post aangetekend schrijven.....	219
e.	Deurwaardersexploot	220
f.	Taal.....	220
g.	Inhoud.....	220
1)	Verplichte vermeldingen.....	220
2)	Reden voor het ontslag	221
2.	De motivering van het ontslag van werknemers in dienst van de overheid ('contractuelen')	222
3.	Aard en gevolgen van de opzegging.....	223
4.	Ogenblik van de opzegging	223
5.	Nietigheid van de opzegging	224
C.	Opzegtermijn.....	225
1.	Aanvang van de opzegtermijn.....	225
2.	Arbeidsovereenkomsten gesloten na 1 januari 2014	225
a.	Termijnen	225
b.	Opzegging vóór het begin van uitvoering van de arbeidsovereenkomst	227
c.	Tegenopzegging.....	227
d.	Verkorte opzegtermijnen	227
e.	Samenloop met ziekte/ongeval	228
6.	Anciënniteit	229
7.	Schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst en schorsing van de opzeggingstermijn.....	230
8.	Lopend loon	231
9.	Sollicitatieverlof.....	231
D.	Overgangsbepalingen	231
1.	Bedienden	231
2.	Arbeiders.....	232
a.	Gelijkschakeling	232
b.	Uitzonderingen op de regel	233
d.	Rechten en plichten van de partijen tijdens de opzegtermijn	234
e.	De opzeggingstermijn en vrijstelling van prestaties tijdens de opzeggingstermijn	234
E.	Opzevergoeding	235
1.	Begrip.....	235
2.	Het ontstaan van het recht.....	235
3.	Berekening	236
4.	Betaling	238
5.	Inzetbaarheidsverhogende maatregelen.....	239
6.	Gouden parachutes.....	239

7.	Interesten	239
§ 5.	Ontslag om dringende reden	240
A.	Begrip.....	240
B.	Bewijs.....	241
C.	Beoordeling door de rechter	241
D.	Beoordeling <i>in concreto</i>	241
E.	Procedure	242
1.	Termijn	242
2.	Bevoegde persoon.....	243
3.	Vormvereisten	243
F.	Kennisgeving van de “dringende reden”	243
1.	Vormvereisten	244
2.	Inhoud	244
3.	Taal	244
G.	Sanctie	245
§ 6.	Eenzijdige en substantiële wijziging van een essentiële arbeidsvoorwaarde	246
A.	Essentiële arbeidsvoorwaarde	247
B.	Mogelijkheden voor de werknemer	247
§ 7.	Willekeurig ontslag, kennelijk onredelijk ontslag en misbruik van ontslagrecht	249
A.	Willekeurig ontslag	249
B.	Kennelijk redelijk ontslag	249
C.	Misbruik van ontslagrecht	250
§ 8.	Bijzondere ontslagprocedures	251
§ 9.	Af te leveren documenten	251
§ 10.	Outplacement	252
§ 11.	Het concurrentiebeding.....	253
A.	Het concurrentiebeding in het stelsel van de werklieden	254
1.	Vormvereiste	254
2.	De mogelijkheid om een concurrentiebeding in te lassen in een arbeidsovereenkomst is afhankelijk van de hoogte van het jaarloon van de werknemer ..	254
a.	Het loon bedraagt minder dan 35.761 euro bruto	254
b.	Het loon bedraagt meer dan 35.761 euro en minder dan 71.523 euro bruto.....	254
c.	Het loon is hoger dan 71.523 bruto	255
3.	Geldigheidsvereisten voor het beding.....	255
a.	De werking is beperkt in de ruimte en in de tijd	255
b.	Het concurrentiebeding moet betrekking hebben op soortgelijke activiteiten.....	255

c.	Het beding moet voorzien in een eenmalige forfaitaire vergoeding	255
4.	De werking van het concurrentiebeding	256
a.	Gevallen waarin het concurrentiebeding niet geldt	256
b.	De arbeider ondergaat het concurrentiebeding ..	256
c.	De arbeider overtreedt het concurrentiebeding ..	256
5.	Sanctie als aan een van de geldigheidsvereisten niet is voldaan	256
B.	Het concurrentiebeding in het stelsel van de bedienden ..	257
1.	Het wettelijke beding	257
2.	Het afwijkingsbeding	257
a.	Ondernemingen waarvoor een afwijkingsbeding mogelijk is	257
b.	Elementen van het wettelijk stelsel ten aanzien waarvan mag worden afgeweken	257
c.	De vormen en voorwaarden van het afwijkingsbeding	258
C.	Het concurrentiebeding in de arbeidsovereenkomst voor handelsvertegenwoordigers	258
D.	Besluit	258
§ 12.	Het scheidsrechterlijk beding	259
§ 13.	Het scholingsbeding	259
§ 14.	Verjaring van de vorderingen uit de arbeidsovereenkomst ...	261
A.	De rechtsvordering <i>ex contractu</i>	261
B.	De rechtsvordering <i>ex delicto</i>	262
Afdeling 3.	Herstructurering van ondernemingen	263
§ 1.	Collectief ontslag	263
A.	Begrip	263
B.	Preventief	264
C.	Verplichte voorafgaande kennisgeving aan de bevoegde overheid	266
D.	Curatief	266
E.	Leeftijdspiramide	266
F.	Activerend beleid bij collectief ontslag	267
G.	Sociaal plan	268
§ 2.	Sluiting van de onderneming	269
A.	Overzicht van de regeling	269
B.	Informatieverplichtingen van de werkgever	270
C.	De sluitingsvergoeding	270
D.	De garantiefunctie bij insolventie van de werkgever ..	271
§ 3.	Overdracht van onderneming	272
A.	Inleiding	272

B.	Begrip overdracht van onderneming.....	272
C.	Behoud van rechten en plichten	273
D.	Informatie van werknemers.....	275
§ 4.	Overname van activa na faillissement en overdracht van (een deel van) de onderneming onder gerechtelijk gezag.....	276
A.	Overname van activa na faillissement	276
1.	Inleiding	276
2.	Toepassingsgebied	276
3.	Beperktere rechten van de werknemers	277
4.	De overbruggingsvergoeding na faillissement	277
B.	Overdracht van onderneming onder gerechtelijk gezag. .	277
1.	Inleiding	277
2.	De rechten van de werknemers.....	278
§ 5.	Activerend beleid bij herstructurering	278
§ 6.	(Grensoverschrijdende) fusie en splitsing van ondernemingen	280
Hoofdstuk V.	Bijzondere en afwijkende types van arbeidsovereenkomsten ...	281
Afdeling 1.	Arbeidsovereenkomsten binnen het toepassingsgebied van de wet van 3 juli 1978	281
§ 1.	De arbeidsovereenkomst voor handelsvertegenwoordigers....	281
A.	Wie is handelsvertegenwoordiger?.....	282
B.	Het loon van de handelsvertegenwoordiger	283
1.	Het commissieloon: notie en berekeningsbasis	284
2.	Het ontstaan van het recht op commissieloon	284
a.	Tijdens de uitvoering van de overeenkomst	284
b.	Tijdens de schorsing of na het einde van de overeenkomst.....	285
3.	De betaling van het commissieloon.....	285
a.	Tijdens de uitvoering en de schorsing van de overeenkomst.....	285
b.	Na het einde van de overeenkomst.....	285
C.	De uitwinningsvergoeding.....	286
D.	Het concurrentiebeding	287
E.	Het delcrederebeding.....	288
§ 2.	De arbeidsovereenkomst voor dienstboden.....	288
§ 3.	De arbeidsovereenkomst voor studenten	289
A.	Wie is student?.....	289
B.	Vormvereisten en verplichte vermeldingen	290
C.	Het proefbeding	291
D.	Schorsing van de arbeidsovereenkomst wegens arbeidsongeschiktheid.....	291
E.	Beëindiging door opzegging	292
§ 4.	De arbeidsovereenkomst voor huisarbeiders.....	292
A.	Wat is huisarbeid?.....	292

B.	De Arbeidsovereenkomstenwet als residuaire wetgeving	292
C.	Vormvereisten en verplichte vermeldingen	293
D.	Verplichtingen van de werkgever	294
E.	Schorsing van de overeenkomst	294
F.	Voorrang voor huisarbeiders om een vacante dienst- betrekking bij hun werkgever te verkrijgen	295
Afdeling 2.	Bijzondere arbeidsovereenkomsten	295
§ 1.	Tijdelijke arbeid, uitzendarbeid en terbeschikkingstelling	295
A.	Tijdelijke arbeid	296
B.	Uitzendarbeid	298
1.	Inleiding	298
2.	Regeling van de uitzendarbeid	299
C.	Het ter beschikking stellen van werknemers	302
D.	De werkgeversgroepering	304
§ 2.	De overeenkomst voor telewerkers	306
A.	Structureel telewerk	306
1.	Definitie en toepassingsgebied van het regelmatig telewerk	306
2.	De overeenkomst	307
3.	Arbeidsvoorwaarden	307
4.	Organisatie van het telewerk	307
5.	Apparatuur en defecten	308
6.	Gegevensbescherming	308
7.	Veiligheid en gezondheid	308
8.	Scholing	308
B.	Occasioneel telewerk	309
§ 3.	Andere afwijkende situaties	309
<i>Over de auteurs.</i>		311

